

Šerif Maribora, Franc Kangler. Iz njegovega kabineta so letele komande.

Evropska prestolnica korupcije

KAKO JE ŽUPAN FRANC KANGLER MARIBOR PRODAL ZASEBNIKOM
BORUT MEKINA

»Iz tega kabineta so letele komande!« JE MARIBORSKI ŽUPAN FRANC KANGLER V SVOJEM ZNAČILNEM SLOGU KRIČAL NA NAS, KO SMO GA TIK PRED LOKALNIMI VOLITVAMI POVPRASALI O NJEGOVIH ŽUPANSKIH USPEHIH. *»Ničesar nisem storil brez potrdila občinskih pravnih služb niti brez odobritve občinskega nadzornega odbora in mestnega sveta,«* PRAVI KANGLER DANES, KO JE OBTOŽEN 15 KAZNIVIH DEJANJ IZ POGlavJA O KORUPCIJI. JE EDEN IZMED SLOVENSkih ŽUPANOV, OD KOPRA PREK LJUBLJANE SKOZI CELJE DO MARIBORA, KI SO PO PROPADU LDS SVOJO PRILJUBLJENOST ZGRADILI NA PRAGMATIZMU IN POGOSTO S HOJO PO ROBU ZAKONA. ALI JE V SLOVENIJI RES MOGOČE LE TAKO KAJ NAREEDITI?

MESTO POD POHORJEM

Da je Pohorje simbol in srce Maribora, je znano. Še posebej po propadu industrijskih gigantov, TAM-a, Lileta, Hidromontaže, MTT-ja, v začetku devetdesetih let. Malce manj znano pa je, da Pohorsko turistično središče upravlja Športni center Pohorje, podjetje, ki je v lasti šestih fizičnih oseb. Med njimi je najpomembnejši DRAGO RATAJ, direktor centra, BOJAN GERIČ je v podjetju pristojen za turizem, potem so tukaj SREČKO VILER, generalni sekretar Zlate lisice, GORAZD BEDRAČ, vodja Smučarskega kluba Branik, in od nedavnega tudi LEO IVANJ-

ko. Ivanjka, lastnika mariborskega Vinaga, si je javnost zapomnila še kot lastnika sklada Julius, ki je v času vlade JANEZA JANŠE sodeloval pri poskusu prevzema Petrola in ki je z več kot 50 tisoč evri subvencioniral izdajanje brezplačnikov SDS.

Ta skupina ljudi, vsak izmed njih je 15- ali 10-odstotni lastnik središča, pa nima v lasti zgolj Športnega centra Pohorje, ampak še druge, dejansko povezane družbe. So tudi največji lastniki Športnega centra Areh, ki ga vodi TONE VOGRINEC, in pa smučarskih središč v Kranjski Gori in na Kopah. Pohorje velja v Sloveniji za najuspešnejšo in najbolj propulzivno turistično središče z več kot 10 milijoni evrov prometa na leto in okrog 67 milijoni sredstev. Družba ima sicer prek 40 milijonov evrov dolgov zaradi obsežnih hotelskih investicij, a jih uspešno odplačuje. Iz tega seveda izhaja logično vprašanje: kako so ti posamezniki postali lastniki tako pomembnega centra?

Vzemimo za ponazoritev dve drugi smučišči, Golte nad Mozirjem in Krvavec pri Ljubljani. Smučarski center Golte je v lasti bližnjih občin, ki so spoznale turistični potencial središča, in prek Premogovnika Velenje v posredni lasti države (HSE). Čeprav je Krvavec desetkrat manjši od pohorskega središča, pa je v skoraj 95-odstotni lasti zreškega Uniorja, torej več tisoč malih delničarjev in finančnih ustanov, od KD-ja, Triglava, NLB do Kapitalske družbe. In kot pojasnjuje UROŠ ZUPAN, pomočnik direktorja, so na Krvavcu naprave njihove, za uporabo parcel pa pašnim skupnostim namenjajo le-

**DA JE POHORJE SIMBOL IN SRCE MARIBORA, JE ZNANO.
MALCE MANJ ZNANO PA JE, DA POHORSKO SREDIŠČE
UPRAVLJA PODJETJE, KI JE V LASTI ŠESTIH FIZIČNIH OSEB.**

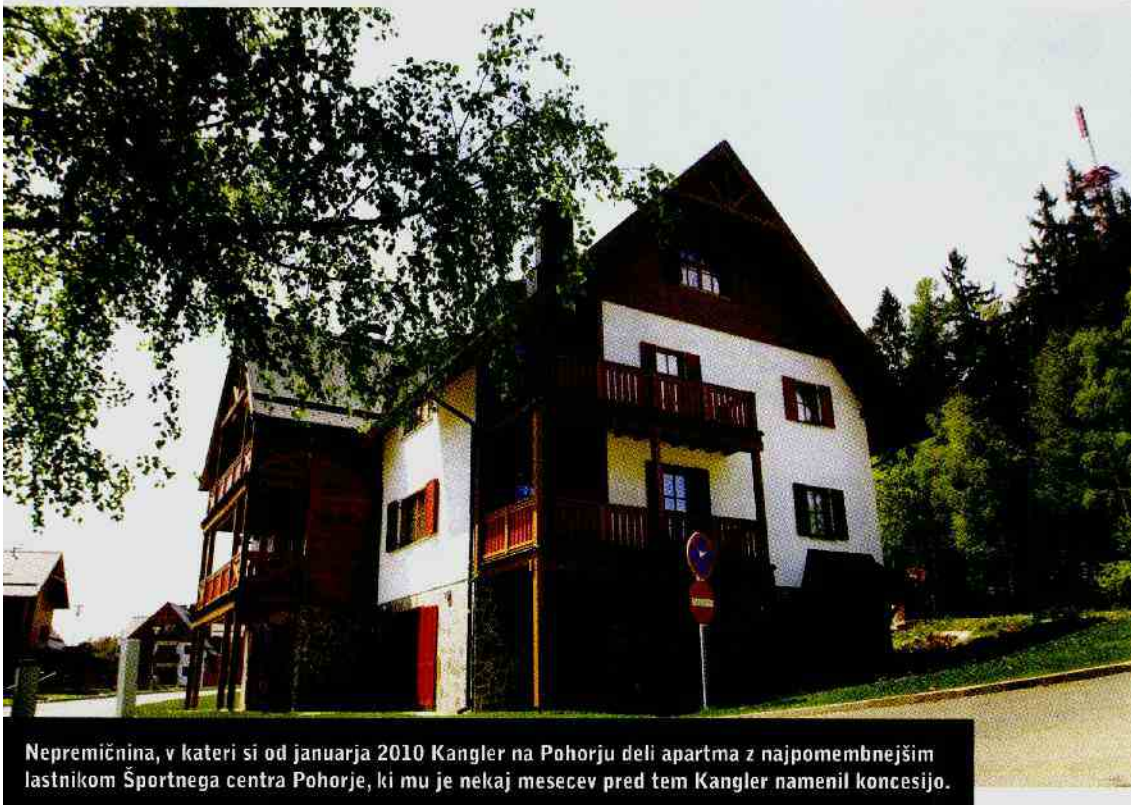
Stran / Page: 20

Doseg / Reach: 58000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1659 cm²

3 / 6

Nepremičnina, v kateri si od januarja 2010 Kangler na Pohorju deli apartma z najpomembnejšim lastnikom Športnega centra Pohorje, ki mu je nekaj mesecev pred tem Kangler namenil koncesijo.

ŠE POGREB JE V MARIBORU PRIVATIZIRAN. POGREBNO PODJETJE, D. D., V DELNI ZASEBNI LASTI SE ZAVZEMA ZA "DRUŽBENO ODGOVOREN TRŽENJSKI KONCEPT" PRI POKOPU MRTVIH. UPEPELITEV V LJUBLJANI STANE 76 EVROV, V MARIBORU 200.

tno uporabnino. »Od lokalne skupnosti, od lokalnih občin ne dobimo nič,« razlaga.

To sta dva normalna modela, ki se uporabljata v Sloveniji, Maribor pa se od obeh razlikuje. Tam je občina leta 1991 smučišča in koncesijo za upravljanje Pohorske vzpenjače sprva brezplačno odstopila v uporabo neprofitnemu društvu, Smučarskemu klubu Branik. »Branik je tedaj to delo normalno opravljal in v tistem času ni bilo nobenih težav. Moral so skrbeti za vzdrževanje in za investicije. Občina ni ničesar plačevala,« se spominja bivši župan ALOJZ KRIŽMAN. Prva privatizacijska etapa je sledila leta 1994, ko so t. i. »brankovci« zaradi želje po najetju posojil in dodatnem zaposlovanju ustanovili podjetje, prek katerega so začeli graditi nove hotele, Areno, Bolfenk, Videc, apartmajnska naselja na Pohorju in pet novih sedežnic. Zasebno podjetje t. i. »zanesenih branikovcev«, kot piše v letnih poročilih, je tako počasi postalo dejanski upravljavalec centra, pri čemer je center, kot da ga formalno upravlja neprofitno društvo, še naprej dobival različno državno pomoč in ob-

činske subvencije. Recimo več kot 100 tisoč evrov na leto za upravljanje Pohorske vzpenjače, saj naj bi bila ta v mrtvi sezoni, ko mora ravno tako opravljati javni prevoz potnikov, nerentabilna. Dobivali so nepovratne subvencije za osvetljavo in od ministrstva za gospodarstvo pomoč za zasneževanje ali subvencije za nakup topov. Res je, da je center pomembno prispeval k razvoju turizma. A čeprav podjetje Športni center Pohorje formalno svojim lastnikom ni nikoli izplačevalo dobička, so nekatere konstruktivnejše metode zasebnega služenja očitne.

To še posebej velja za direktorja Športnega centra Pohorje, največjega lastnika podjetja DRAGA RATAJA, ki je prek svojih podjetij in družine že večinski lastnik Gorskoturističnega centra Kope in smučarskega centra v Kranjski Gori (v obeh primerih več kot 40 odstotkov). Družina Rataj je namreč lastnica podjetja Rikom, ki med drugim prodaja opremo za osvetljevanje športnih objektov, snežne topove in kontrole dostopa. Jasno je seveda, da je v omenjenih športnih središčih vgra-

jena tudi njegova oprema. Leta 2005 se je Rataj zaradi tega znašel pod drobnogledom protikorupcijske komisije. Tedaj je javna fundacija za šport pod vodstvom TONETA VOGRINCA Športnemu centru Pohorje oziroma Rataju sofinancirala nakup snežnih topov, ki pa jih je Rataj za 122 tisoč evrov hotel kupiti od svojega podjetja.

KANGLERJEVI VIKENDI

Ob nedavnih policijskih preiskavah v Mariboru se je izkazalo, da je župan mesta Franc Kangler v zadnjih letih postal lastnik cele vrste nepremičnin. Poleg družinske hiše v Dupleku, posestva na Pohorju z manjšo hiško na površini več kot 1500 kvadratnih metrov, vikenda na vrhu Pohorja pa stanovanja pod Pohorjem na Pohorski 31, kjer formalno živi, stanovanje pa je kupil od podjetja MTB. Prav temu gradbenemu podjetju se je med Kanglerjevim prvim mandatom promet povečal za več kot 300 odstotkov. Še posebej zanimiv je vikend na Pohorju, ki ga je Kangler januarja za nekaj več kot 80 tisoč evrov, domnevno ne povsem transparentno,

Stran / Page: 20

Doseg / Reach: 58000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1659 cm2

4 / 6

kupil od podjetja v solastništvu Toneta Vogrinca.

Tudi Vogrinec, ki je zaradi svoje požrtvovalnosti postal legenda slovenskega alpskega smučanja, je, tako kot še nekateri drugi izbranci, v času ekspanzije smučarskega centra postal lastnik dveh apartmajev na Pohorju, kot nam je priznal, in enega apartmaja v hotelu Arena ob vznožju Pohorja. Čeprav je apartmaja na Pohorju kupil že pred desetimi leti, v zemljiško knjigo nista vpisana. Enega od njiju je januarja 2010 prodal Kanglerju. Ta lahko sedaj počitnikuje v družbi mariborskih veljakov. Njegov sosed je denimo MARJAN JURENEC, mariborski medijski mogotec, soustanovitelj Pro Plusa oziroma POP TV in Kanala A. In pa, morda po naključju, Drago Rataj, največji lastnik smučarskega centra, ki mu je Kangler nekaj mesecev pred vselitvijo namenil koncesijo za uporabo žičnice.

Potem ko se je zrušil osmi steber Pohorske vzpenjače, bi lahko občina Maribor novo žičnico z že rezerviranimi evropskimi sredstvi iz evropskega sklada za razvoj zgradila v približno enem letu, kot je povedal eden od mestnih svetnikov, sicer Kanglerjev kritik STOJAN AUER. To bi bila potem še vedno »mariborska vzpenjača«. Toda Kangler se je odločil pohiteti, koncesijo za gradnjo in upravljanje tega pomembnega infrastrukturnega objekta pa nameniti ne neprofitnemu društvu Branik, ampak smučarskemu centru, torej zasebnemu podjetju. »Kako so lahko v Schladingu večjo in zahtevnejšo žičnico postavili za 8 milijonov evrov, v Mariboru pa za 12,5 milijona?« se sprašuje Auer. In pa: »Če je neprofitno društvo Branik za upravljanje stare vzpenjače prejelo subvencijo okrog 100 tisoč evrov, zakaj bo morala občina sedaj temu podjetju 40 let plačevati do 470 tisoč evrov?« Verjetno je res, kot je pojasnil SREČKO JESENŠEK, direktor žičnice, da ima nova naprava približno petkrat močnejše motorje in zato porabi več električne energije, občina pa mora zagotavljati javno službo tudi v mesecih, ko se delovanje naprave ne spleča. Toda vendarle, ali ni prav zaradi žičnice v preteklih letih Športni center Pohorje zrasel v največje slovensko smučarsko središče?

ŠTAJERSKI POSLI

Primer »Pohorska vzpenjača« seveda ni bil najbolj obremenjujoč med zadnjo policijsko akcijo, v kateri so

na podlagi prisluhov poleg Kanglerja pridržali predvsem nekatere gradbince, denimo BLAŽA MLINARIČA in VIKTORJA LEDNIKA iz podjetja MTB, MARJANA PINTARJA iz gradbenega podjetja Konstruktor VGR, v zaporu pa je ostal tudi sedaj že bivši vodja oddelka za okolje in prostor upravne enote Maribor VINKO MERC, sicer podpornik SDS. Gotovo so na podlagi prisluhov kriminalisti prišli do veliko bolj utemeljenih sumov kaznivih dejanj; recimo do tega, kako je Kangler trgoval z glasovi pripadnikov pravoslavne skupnosti v zameno za poceni zemljišča, kako je občina pozabila zavarovati zemljišča za nekatere projekte od toplarne do t. i. Pohorske livade, tako da so omenjeni gradbinci lahko zemljo po višji ceni preprodali občini. Kriminalisti naj bi tudi poslušali, kako je Kangler urejal službe svojim prijateljem in koalicijskim partnerjem. A primer vzpenjače vendarle lepo ponazarja, kako je Maribor, tokrat pod Kanglerjem, dokončno izgubil še del svoje javne infrastrukture.

Ljubljani je uspelo obdržati vsa javna podjetja pod enim holdingom, v Mariboru pa so že vsa po vrsti in po malem privatizirana. Javni potniški promet, ki mu občina kupuje avtobuse, upravlja podjetje Veolia, dobički pa se stekajo na Dunaj. Tudi čista voda v Mariboru ni v javni lasti. Čistilno napravo je že leta 1997 kot prvi projekt javno-zasebnega partnerstva zgradilo podjetje Aquasystems, katerega najpomembnejši deležniki so multinacionalke, zaradi česar Mariborčani danes za komunalne storitve, torej za odvajanje in čiščenje vode, plačujejo približno enkrat več kot Ljubljančani. Še celo pokopališka dejavnost je v Mariboru postala biznis. Tam ni javnega podjetja Žale kot v Ljubljani, ampak Pogrebno podjetje, d. d., v 32-odstotni lasti družbe Veritas, ki se zavzema za »družbeno odgovoren trženjski koncept« pri pokopu mrtvih. In - da - redna upepelitev v Ljubljani stane 76 evrov, v Mariboru pa 200 evrov.

Zakaj? Kaj se je zgodilo? Bivši član mestnega sveta, filozof in sociolog FRANCI PIVEC, sedaj vodja inštituta informacijskih znanosti v Mariboru (IZUM), pravi, da je v devetdesetih letih v Mariboru prevladala tedaj močno propagirana trženjska ideologija. »Spomnim se, da so tedaj po vsej Sloveniji govorili o uvajanju tako imenovanega javno-zasebnega partnerstva. A le v Mariboru smo ta eks-

periment tudi naredili. Sicer smo v mestnem svetu tedaj vztrajali, da je treba obdržati deleže nad 50 odstotkov, a je potem v dokapitalizacijah mesto ta podjetja izgubilo,« pravi. Križman, tedanji župan, pa se spominja, kako so takrat posamezna podjetja, odvisno od političnega vpliva tedanjih direktorjev, v mestnem svetu dosegla svoj cilj: privatizacijo.

Pivec za enega izmed največjih uspehov v Mariboru v zadnjih 20 letih šteje razvoj univerze. Ta je sedaj eden največjih zaposlovalcev. A tudi na tem področju je očiten vdor trženjske miselnosti, ki se danes meša s sumi korupcije. Univerza v Mariboru je denimo pred nekaj leti ustanovila mrežo podjetij »Uni«, ki naj bi z udeležbo zasebnih podjetij skrbela za nekatere obstranske univerzitetne storitve. Recimo za založništvo, pri čemer je 51-odstotni la-

stnik Uni Založbe podjetje DZS, za nakup elektrike, kjer je eden največjih solastnikov Uni Energije zasebnik DAMJAN MULEJ. Nacionalni preiskovalni urad naj bi sedaj preiskoval posle še enega podjetja Uni, Uni Gostinstva, ki je šlo pred kratkim v stečaj. Domnevno zaradi prevelike investicije v Bowling center Strike. Kot breme jo bo sedaj lahko prevzela univerza.

NEKAJ JE TREBA STORITI

DR. BORIS VEZJAK, pisec peticije, v kateri zahteva odstop župana Franca Kanglerja, ima teh zgodb dovolj. Pravi, da se že desetletja s kolegi bori, da bi Maribor postal mesto z več kritičnega duha. »Kakšna idealistična naivnost, kakšen duh neki! Pri nas šteje zven cekinov!« vzklikne. Socialna in medijska omrežja lokalnega okolja naj bi vrsto let samoumevno dopuščala razraščanje plitkega nacionalizma, retoriko prevar, populizma in političnega okoriščanja. Medijski šerifi, lokalni gospodarski veljaki, kulturniki, univerzitetniki, pomembneži vseh vrst naj bi prizadevno prispevali k pletenju mrež in degeneraciji moralnih in pravnih načel, je Vezjak prepričan o mestu, ki naj bi prihodnje leto postalo evropska prestolnica kulture in potem gostilo univerzijado.

Da županovanje Franca Kanglerja v Mariboru temelji na prav posebnem, »šerifovskem« tipu vladanja, je znano že precej časa. Recimo od takrat, ko je šel Kangler z varnostniki sam v komunalno podjetje odstavljat direktorja Nigrada. A vse doslej so mnogi Kanglerju njegovo

spretno izogibanje zakonodaji, denimo javnim razpisom, zato da je Maribor hitreje črpal evropska sredstva in gradil različne komplekse, priznavali kot moč pragmatičnega duha. In tudi sedaj, ob enodnevem policijskem pridržanju župana drugega največjega slovenskega mesta ni manjkalo izjav, češ da v zbirokratizirani Sloveniji pač ni mogoče učinkovito delati brez hoje po robu in brez trde roke.

»Kakšen cinizem,« pripominja Vezjak, *»da se Kangler predstavlja kot mož duha, kulturne omike in kot prvi politik evropske prestolnice kulture! Gostitelj nobelovcev in njegovega veličanstva dalajlame. Zakaj ne bi v mesto raje pripeljal Jacka Abramoffa? Kakšna sramota, da vodstvo EPK ob zadnjih dogodkih molči!«* pravi Vezjak sedaj, ko naj bi bila po opravljenih policijskih preiskavah v Mariboru vez med degeneriranim duhom mesta in *»gospodarsko degeneracijo v njenih številnih oblikah klijentelizma, nepotizma in korupcije«* končno jasno zaznavna. Še najhuje naj bi bilo, da sta ta duhovni in realni *»korupcijski provincializem«* za Mariborčane že postala samoumevna. Namesto da bi Kanglerja obsodili, ga sedaj mnogi branijo. Mentalna slika Maribora naj bi bila turbozna. *»S tem je treba nehati: če ne bo odstopil Kangler, morajo odstopiti Mariborčani!«* pravi Vezjak, katerega peticijo je podpisalo že več kot 100 uglednih mariborskih intelektualcev in avtoritet z različnih področij.

Kanglerjev odziv na aretacijo in peticijo je bil seveda pričakovan. Kot smo videli že nešteto krat, je vse pravosodne postopke označil za politični konstrukt. Napovedal je, da bo odstopil šele, ko mu bo sodišče dokazalo krivdo. To je seveda zavajajoče, saj tedaj ne bo odstopil, ampak ga bodo odpeljali. Toda ali se glede tega lokalni šerif sploh kaj razlikuje od podobnih primerov na ravni države? Se je Janez Janša, ki je za povrhu še *»utemeljeno osumljen«*, odzval kaj drugače? Je mogoče odstopil, da bodo lahko organi pregona v miru končali vse postopke? ✕

“PRI NAS ŠTEJE ZVEN CEKINOV! SOCIALNA IN MEDIJSKA OMREŽJA LOKALNEGA OKOLJA SO VSA TA LETA SAMOUMEVNO DOPUŠČALA RAZRAŠČANJE PLITKEGA NACIONALIZMA, RETORIKO PREVAR, POPULIZMA IN POLITIČNEGA OKORIŠČANJA.” - DR. BORIS VEZJAK, AVTOR PETICIJE ZA KANGLERJEV ODSTOP.

Stran / Page: 20

Doseg / Reach: 58000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1659 cm²

6 / 6

Otvoritev Pohorske Vzpenjače, ki sedaj ni več "mariborska." Franc Kangler, bivši minister dr. Matej Lahovnik, Marjan Hribar iz ministrstva za gospodarstvo in Drago Rataj, direktor Športnega centra Pohorje.